

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تقدیم می کند

اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيِّكَ الْحَجَّةِ بْنِ الْحَسَنِ
صَلِّوَاتِكَ عَلَيْهِ وَ عَلَى آبَائِهِ
فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَ فِي كُلِّ سَاعَةٍ
وَلِيًّا وَ حَافِظًا وَ قَائِدًا وَ نَاصِرًا
وَ دَلِيلًا وَ عَيْنًا
حَتَّى تُسْكِنَهُ أَرْضَكَ طَوْعًا
وَ تُمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا

کارگاه آموزشی درس فارسی

پایه چهارم

جلسه دوم

ارائه دهنده: محمد رضا بابائی

امام علی علیه السلام

التجارب علم استفاد

تجربه‌ها، علمی هستند که مورد
استفاده قرار می‌گیرند

غیر الحکم

(جلسه دوم)

مباحث کارگاه آموزشی فارسی چهارم

- عناصر سازه‌ای دو کتاب درسی
- فعالیت کارگاهی
- ایده‌های آموزشی
- آموزش برخی از عناصر سازه‌ای
- بحث و گفت و گو

کتاب خوانداری

- درست و نادرست
- درک مطلب
- دانش زبانی
- واژه آموزی
- تصویرخوانی و صدلی صمیمیت
- قصه گوئی و صدلی صمیمیت
- روان خوانی
- نمایش
- گوش کن و بگو
- بفوان و مفظ کن
- بفوان و بیندیش
- درک و دریافت
- مثل
- حکایت

کتاب نوشتاری

فعالیت های املایی - دانش زبانی - واژه آموزی - هنر و سرگرمی - درک متن - نگارش

کتاب فارسی چهارم برای تقویت توانایی ادراکی زبان
آموزان، نگاه ویژه ای به درک متن دارد.

فعالیت‌های مربوط به درک متن:

- درست و نادرست در انتهای درس
- درک مطلب در انتهای درس
- درک و دریافت در انتهای بخوان و بیندیش
- فعالیت‌های درک متن کتاب نوشتاری
- واژه آموزشی
- دانش زبانی

- 1. مرد کیسه‌ی گندم را به آسیاب می‌برد.
- 2. چشم راست الاغ کور بود و پای چپش می‌نگیند.
- 3. مرد از شنیدن نشانی‌های درست پسر، تعجب کرد.

درک مطلب

- 1. چرا مرد فکر کرد که پسر الاغش را دیده است؟
- 2. پسر نو و بزرگی مهم داشت با توجه به متن درس، آنها را بگویید.
- 3. چرا مرد از پسر غمخوئلی کرد؟
- 4. آیا عنوان «راز نشانه‌ها» برای این درس، مناسب است؟ چرا؟

درک و دریافت

- 1. جمله‌ها را با توجه به متن، به ترتیب رویدادها شماره‌گذاری کنید.
 - پروانه گفته: «خدا آن قدر مهربان است که حتی این گل کوچک را هم می‌بیند»
 - موشکا رفت تا خدا را پیدا کند.
 - خرس قهوه‌ای دستی تکان داد و دور شد.
 - بی‌بی گفته: «بعضی چیزها را نمی‌توان با چشم دید».
 - کوه گفته: «البته که خدا را می‌شناسم، لوست که مرا اینجا گذاشته است».
 - سنجاب به خورشید گفته: «پس حتماً خدا تویی!»
- 2. «موشکا رفت تا خدا را پیدا کند» کار موشکا نشانه‌ی چیست؟
- 3. با توجه به متن، چند ویژگی برای خدا نام ببرید.
- 4. چه چیزهایی را با چشم نمی‌توان دید؟ چهار مورد نام ببرید.
- 5. چه نشانه‌هایی از وجود خداوند در داستان آمده است؟

درک متن

1. دو متن زیر را با دقت بخوانید. متن کدام یک از کتابهای درس شما شبیه متن (الف) است؟ متن کدام یک از کتابهای درس شما شبیه متن (ب) است؟

الف) تله‌های نواس بی‌بالی و زنگ‌های دلزنه را تراس گرم نبلگند. دیوارهای این تله‌ها ضخیم ساخته می‌شوند تا گرما از بیرون وارد نشود. هر دیوار تله‌های کلفت‌تر است. تیلی زود بالنور تورشید گرم می‌شود و گرم‌اندک‌اندک، درون تله‌ها وارد می‌شود. سقفهای کتبی شکل تله‌ها هم بدلت می‌شود که گرمای تورشیده به پشت‌پله‌ها نفوذ نکند و از طریق بلایزرهایی که در سقف وجود دارد، هوای تنگ هم از باد به درون تله‌ها وارد نشود.

ب) کتچتک و کیوربی با هم دوست شدند. لیستان بود و هوا گرم. کیوربی کسی می‌برد و کسی دانه جمع می‌کرد تا در زمستان بی‌آلوده نماند. کتا کتچتک همه‌اش به فکر بلزی و کلاه تولفتن بود و هرچه کیوربی به او می‌گفت که به فکر زمستنت هم باش، فله‌های لیستان و بلایزر رفت زمستان آمد سرما و برف همه جا را گرفت. کتچتک که بیزی برای خوردن نداشت به سراغ کیوربی رفت و از او کمک تولفتن کیوربی گفت: «تیرک تیرک مستولت بود، فکر زمستونت نبود؟»

2. تفاوت‌های متن (الف) و (ب) را در جدول زیر بنویسید.

متن (الف)	متن (ب)
-----	-----
-----	-----
-----	-----

متن‌هایی مانند نمونه‌ی (الف) را «**متن علمی**» و متن‌هایی مانند نمونه‌ی (ب) را «**متن قصه‌ی می‌گوید**»

شیوه‌های طراحی شده برای عناصر سازه‌ای «درست و نادرست»،
«درک مطلب»، «درک و دریافت» و «درک متن»

* طراحی علائم اختصاصی (درست و نادرست)

* استفاده از جعبه ابزار اندروید

× حالا شما یادونه طراحی کنید (؛)

* بچه‌ها جواب‌های خودشان رو مکتوب کنند و به معلم دهند

کاربرد ویرگول و تاثیر آن در درک متن

درس دوم - صفحه ۲۲

دانش زبانی

جمله‌های زیر را بخوانید و درباره‌ی تفاوت آنها با هم گفت‌وگو کنید:

مادر نرگس امروز چند جلد کتاب داستان خرید.

مادر، نرگس امروز چند جلد کتاب داستان خرید.

این نشانه «،» علامت درنگ یا مکث کوتاه در خواندن است؛ شیوه‌ی خواندن را تغییر می‌دهد و گاهی معنا را هم عوض می‌کند.

بخشش لازم نیست اعدامش کنید

* شما چه مثالی برای ویرگول می زنید و چگونه تدریس می کنید؟

در چه مواردی ویرگول به کار می‌آورد برای جمله

* در بین عبارتها و جمله‌های غیرمستقلی که با هم در مجامع یک جمله کامل باشد.
مثال: این همه فلف و وعده، از شما بعید بود.

* بعد از یک عبارت قیدی و آغاز جمله
مثال: بالأفرضه، به مقصود خود رسید.

* در مورد کلمه یا عبارتی که به عنوان توضیح، به صورت عطف بیان یا بدل و قید در ضمن جمله یا عبارت دیگر آورده می‌شود.
مثال: احمد، برادر مسعود آمد.

* جداکننده عبارات توضیحی
مثال: مستطیلی است به طول ۲۰ متر، به عرض ۱۴ متر

* هرگاه کلماتی از یک نوع دستوری یا هم‌پایه، بفت بفت با هم بیایند.
مثال: شب و روز، تنها یا در جمع، آشکار و نهان، ذکر خدا می‌کرد.

* گاه در آغاز و پایان جمله دعایی و معترضه
مثال: علی، علیه السلام، می فرماید: ...

* بعد از هر یک از اعضای رشته‌ای از کلمات یا اعداد یا حروف
مثال: محصولات این نامیه گندم، جو، پنبه، ارزن، غلات و میوه است.

* به منظور جدا کردن بخش‌های یک نشانی یا مربع و مؤلف یک نوشته
مثال: نیشابور، شهرک فرهنگیان، فیابان غزالی، کوچه ناهید، پلاک ۱۰

* در موردی که چند کلمه دارای اسناد واحدی باشد.
مثال: علی، حسین، داریوش و احمد آمدند

* پس از پراکنده
مثال: سعدی (شیخ الاجل)، از شاعران قرن هفتم است.

* هرگاه چند کلمه در جمله دارای نقشی مشترک باشند دو تای آخر را با حرف «و» به هم می‌پیوندند اما بقیه را با علامت ویرگول
مثال: بهار، تابستان، پاییز و زمستان زیبا هستند.

معرفی جمله به عنوان ظرفی برای انتقال پیام به مخاطب

درس چهارم - صفحه ۴۰

دانش زبانی

گفت‌وگویی زیر را بخوانید:

ریحانه: دیروز، کی به خانه رسیدی؟

فاطمه: ساعت دوازده و نیم رسیدم.

ریحانه: کسی خانه بود؟

فاطمه: بله، خواهرم قبل از من به خانه آمده بود.

حالا شما درباره‌ی موضوعی با هم صحبت کنید؛ به گفت‌وگویی خود دقت کنید. شما برای انتقال هر مطلب، جمله‌ای گفته‌اید. چه مطالبی را با آن جمله‌ها به دوستان گفته‌اید؟

هنگامی که افراد صحبت می‌کنند مطالبی را به شنونده‌ی خود انتقال می‌دهند. گوینده برای انتقال گفته‌هایش از جمله استفاده می‌کند.

توجه دانش‌آموزان به مظهر و ظرف جمله (کلمه‌ها)

درس ششم - صفحه ۵۸

دانش زبانی

جمله‌های زیر را بخوانید:

- مادران، دعا می‌کردند.
- پیرمردان، اشک می‌ریختند.
- کودکان، آرش کمان‌گیر را نگاه می‌کردند.
- آرش از کوه بالا رفت.
- آرش، نام خدا را بر زبان آورد.

جمله از یک یا چند کلمه تشکیل می‌شود و پیام کاملی را به شنونده انتقال می‌دهد.

معرفی فعل و نهاد به عنوان اجزای جمله

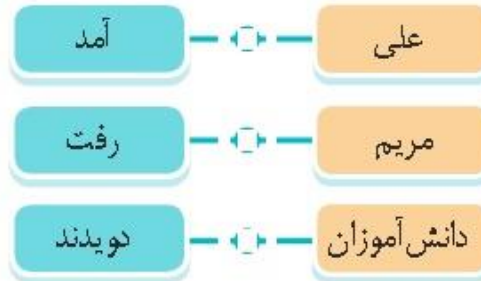
درس دهم - صفحه ۸۵

دانش زبانی

جمله‌های زیر را بخوانید.

- علی آمد.
- مریم رفت.
- دانش‌آموزان دویدند.

حالا به نمودار جمله‌ها نگاه کنید. درباره‌ی آنها گفت‌وگو کنید؛ سپس به پرسش پاسخ دهید.

این جمله‌ها از چند قسمت تشکیل شده‌اند؟

کلمه‌های «آمد، رفت و دویدند» اصلی‌ترین بخش جمله هستند و کلمه‌های دیگر برای کامل کردن معنای جمله به کار رفته‌اند.

معرفی گروه اسمی با گسترش اسم

درس دوازدهم - صفحه ۹۷

دانش زبانی

جمله‌های زیر را بخوانید.

- برادرم آمد.
- معلم رفت.
- برادر خوبم آمد.
- معلم مهربان رفت.

حالا به نمودار جمله‌ها دقت کنید. در گروه گفت‌وگو کنید و به پرسش زیر پاسخ دهید.

این جمله‌ها چه تفاوتی با هم دارند؟

کلمه‌های «خوب و مهربان» درباره‌ی اسم قبل از خود توضیح می‌دهند.

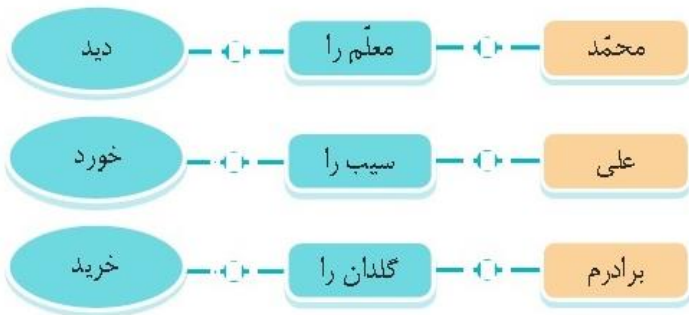
معرفی مفعول به عنوان جزئی از اجزای جمله

دانش زبانی

جمله‌های زیر را بخوانید.

■ محمّد، معلّم را دید. ■ علی، سیب را خورد. ■ برادرم، گلدان را خرید.

حالا به نمودار جمله‌ها نگاه کنید. در گروه گفت‌وگو کنید و به پرسش زیر پاسخ دهید.

این جمله‌ها از چند قسمت تشکیل شده‌اند؟ چرا؟

وقتی به کسی بگویید: «محمّد دید». او می‌پرسد: «چه کسی را دید؟»
برای اینکه پیام کامل شود، جمله به بخش دیگری نیاز دارد.

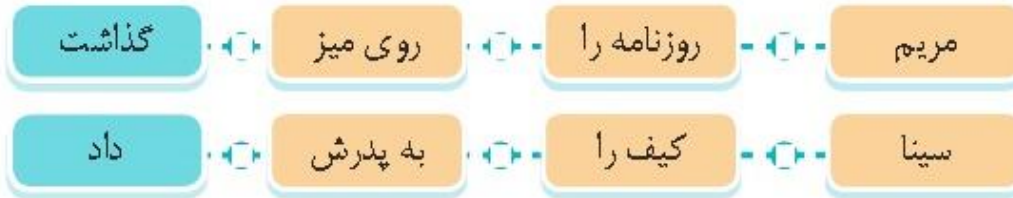
جمله‌های زیر را بخوانید.

■ مریم روزنامه را روی میز گذاشت.

■ سینا کیف را به پدرش داد.

حالا به نمودار جمله‌ها دقت کنید. در گروه گفت‌وگو کنید و به پرسش زیر پاسخ دهید.

این جمله‌ها از چند قسمت تشکیل شده‌اند؟ چرا؟

وقتی به کسی بگویید: «مریم روزنامه را گذاشت». او می‌پرسد: «کجا گذاشت؟»
برای اینکه پیام کامل باشد، جمله‌ی شما بخش دیگری نیز دارد.

شیوه‌های
املا

اول شما بگید :) :

* دو به دویی

* حروف گم شده

* تصحیح کردنی

* سرعت و دقت

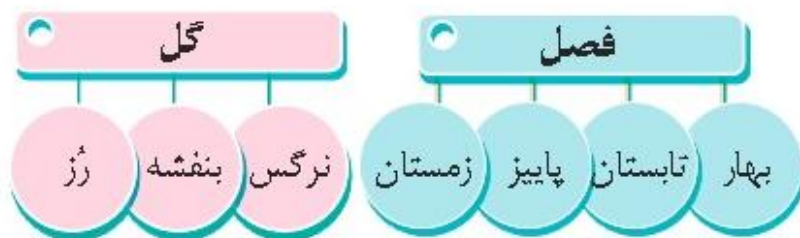
فرایند واژه سازی: روابط واژگانی

درس اول - صفحه ۱۴

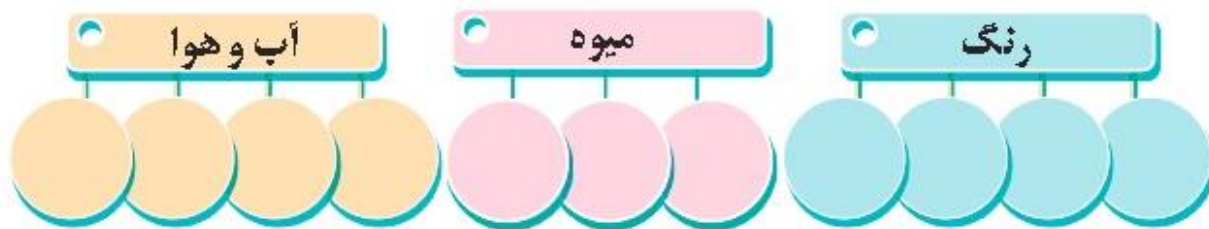
مطلب آموزشی: شمول معنایی

واژه آموزشی

به نمودارهای زیر توجه کنید:

حالا نمودارهای زیر را با توجه به متن درس، کامل کنید:

فرایند واژه سازی: روابط واژگانی

مطلب آموزشی: کلمات هم‌آوا

واژه‌آموزی

جمله‌های زیر را بخوانید و به کلمه‌هایی که مشخص شده است، دقت کنید.

- هنگام چیدن گل، **خار** به دستش رفت.
- نباید دیگران را **خوار** و کوچک بشماریم.
- پس از بارندگی مقدار زیادی آب در **حیات** جمع شد.
- آب، مایه‌ی **حیات** است.

بعضی از کلمه‌ها (مثل خورد و خُرد، خواست و خاست) مانند هم خوانده می‌شوند؛ اما املا و معنی متفاوتی دارند. برای املاي این گونه کلمه‌ها، باید به معنی آنها در جمله توجه کنیم.

فرایند واژه سازی: ترکیب

مطلب آموزشی: اسم یا بن فعل + نامه

واژه آموزشی

کارنامه، نوشته‌ای است که نتیجه‌ی کارهای هر فرد در آن می‌آید.

شناسنامه، نوشته‌ای است که اطلاعات شخصی هر فرد در آن می‌آید.

کتابنامه، نوشته‌ای است که مشخصات کتابها در آن می‌آید.

حالا شما بگویید:

روزنامه،

تشویق نامه،

فرایند واژه سازی: ترکیب

مطلب آموزشی: خود + بن فعل

واژه آموزشی

خودباور به کسی می‌گویند که به توانایی‌های خودش آگاهی و باور داشته باشد.

خودبین به کسی می‌گویند که فقط خودش را می‌بیند و به دیگران و توانایی‌های آنها توجهی ندارد.

خوددار به کسی می‌گویند که مراقب رفتار خود است و از انجام کارهای ناپسند پرهیز می‌کند.

فرایند واژه سازی: ترکیب

مطلب آموزشی: اسم + ناپذیر

واژه آموزشی

شور و شوقی **وصفناپذیر** وجود حسین را در بر گرفته بود.

شوق و وصفناپذیر، یعنی شوقی که به آسانی نمی توان آن را توصیف کرد.

دشمن برای نیروهایش دژی **تسخیرناپذیر** ساخته بود.

..... دژ تسخیرناپذیر، یعنی دژی که

نیروهای **خستگی ناپذیر** با شجاعت به جلو می رفتند.

..... نیروهای خستگی ناپذیر، یعنی

مکتب، اتاقی بود بزرگ که همه **گرداگرد** آن روی زمین می‌نشستیم.

-----< **گرداگرد**، یعنی دور تا دور

بر اثر بارندگی زیاد، رودخانه **لبالب** از آب شده بود.

-----< **لبالب**، یعنی پر

سراسر دشت پر از شقایق‌های وحشی بود.

-----< **سراسر**، یعنی همه جا

صدای تکبیر **دَمادَم** از هر سو شنیده می‌شد.

-----< **دمادم**، یعنی هر لحظه

مطلب آموزش: اسم + پیاوند + اسم
فرایند واژه سازی: تکرار

واژه‌آموزی

سبزه‌زار جایی است که پر از سبزه است.

گندم‌زار مزرعه‌ای است که در آن گندم روییده است.

نی‌زار جایی است که نی روییده است.

حالا شما بگویید:

..... نمک‌زار جایی است که

..... چمن‌زار جایی است که

..... گل‌زار جایی است که

مطلب آموزشی: اسم + پسوند «زار»
فرایند واژه سازی: وند افزایشی

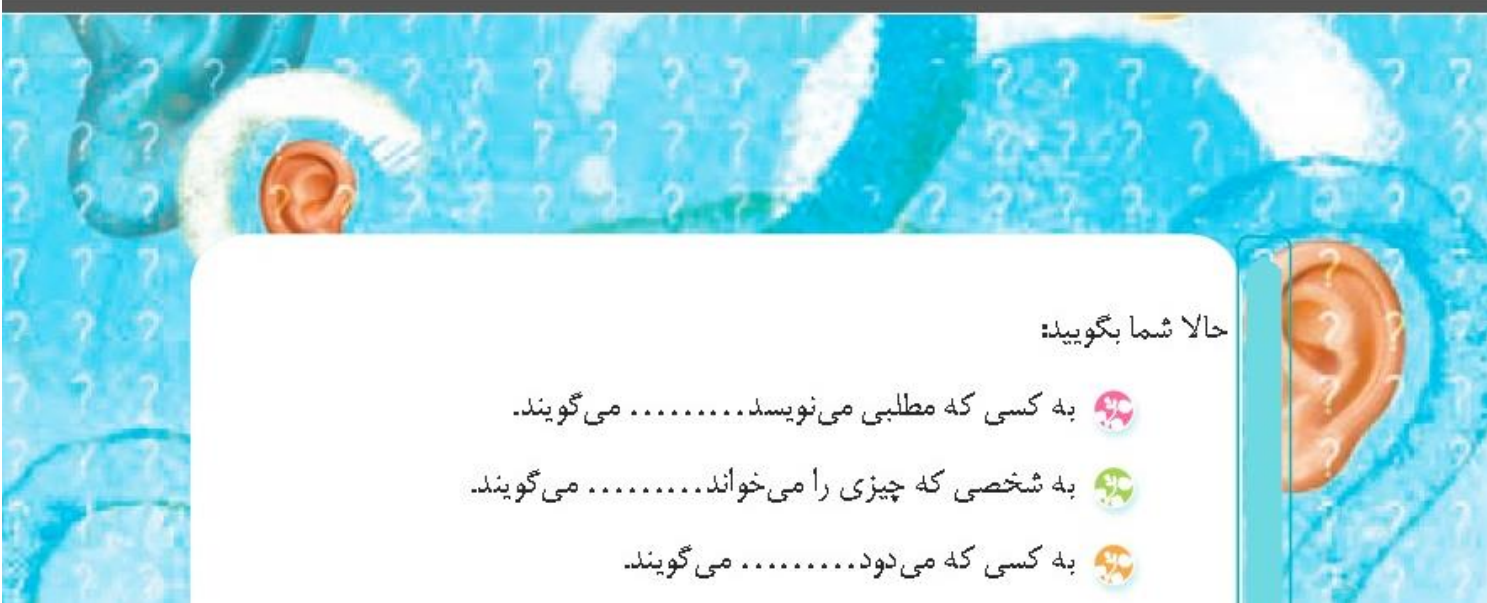

- **بیننده**، شخصی که چیزی را می‌بیند.
- **گوینده**، شخصی که چیزی را می‌گوید.
- **شنونده**، شخصی که چیزی را می‌شنود.

فرایند واژه‌سازی: وند افزایی

مطلب آموزشی: بن فعل + پسوند «نده»

حالا شما بگویید:

- به کسی که مطلبی می‌نویسد..... می‌گویند.
- به شخصی که چیزی را می‌خواند..... می‌گویند.
- به کسی که می‌دود..... می‌گویند.

الحمد لله رب العالمين